

Undervisningsmateriale: ”Aalborg i krig”

Besættelseskassen

Som et supplement til udstillingen ”Aalborg i krig” har museet en emnekasse med forskellige genstande fra besættelsestiden i Aalborg, som elever må røre ved.

Hertil er der lavet nogle elevopgaver.

Det kan anbefales at man deler klassen i to hold, da udstillingen indeholder mange genstande, men kun lidt fysisk plads. Den ene halvdel arbejder med opgaver i udstillingen (find dem på www.nordmus.dk/skole-aalborg), mens den anden halvdel arbejder med opgaverne til besættelseskassen, hvorefter de bytter, så begge hold har ca. 30 min i udstillingen.

Kassens indhold:

- ◆ Militærhelme: En dansk og en tysk
- ◆ Armbind
- ◆ Håndgranat
- ◆ Partisansøm
- ◆ Pigtråd
- ◆ Cigarkasse med ”souvenirs”: Forskellige genstande fra sabotageaktioner
- ◆ Billeder af bombeangreb
- ◆ Legitimationskort
- ◆ Garvet rødspætteskind
- ◆ Papirsnor
- ◆ Rationeringsmærker
- ◆ Rabatkort
- ◆ Tillægskort
- ◆ Købekort
- ◆ En 5 øre
- ◆ 2 stk. Kongesangbøger
- ◆ Illegale blade: ”Danskeren” og ”Nordisk front”
- ◆ Flyvebladet OPROP!
- ◆ Aalborg Amtstidende: Fra d. 9, april 1940 og 4. marts 1943
- ◆ Aalborg Stiftstidende: Fra 5. maj 1945 og 6. maj 1945

*I kassen findes et hæfte med genstandstekster, denne kan også downloades på:
www.nordmus.dk/skole-aalborg*

Vejledning & opgaver

1. Tag alle genstande op af kassen (10 min)

(Bortset fra: Garvet rødspætteskind, papirsnor, rationeringsmærker, rabatkort, tillægskort og købekort. Se billeder af genstandene i hæftet)

- Snak om genstandene
 - Hvad er det?
 - Hvad er hensigten med genstanden?
 - Andet info? (Læs evt. i hæftet)

2. Tag de resterende genstande op (5 min)

- Gennemgå hurtigt genstandene, men uden at forklare hvad det har været brugt til, da eleverne skal komme med deres egne bud først i det følgende spørgeark

3. Del spørgeark ud ”Rationering og erstatningsvarer” (20 min)

- Eleverne besvarer spørgsmål om rationering og erstatningsvarer

Når begge hold har set udstillingen, samles klassen og gennemgår i fælleskab svarene

4. Gennemgå besvarelsenerne

5. Evt. diskussion af nedenstående spørgsmål

- Hvis der var mangel på varer i dag, hvordan ville jeres hverdag så se ud?
 - Mad (sukker, slik, sodavand osv.)
 - Bad (mangel på sæbe, varmt vand, produkter til hår osv.)
 - Transport (ingen benzin)
 - Prisstigninger (alting er meget dyrt)
 - Rationeringsmærker (ingen køb uden mærke)

6. Kronologi og sammenhæng

- *En tidslinje er et værktøj, der med fordel kan anvendes for at skabe overblik over større sammenhænge. Denne tidslinje omhandler både begivenheder der fandt sted i Aalborg, store begivenheder, der har påvirket hele Danmark samt de største for 2. verdenskrig generelt.*
 - Lav en tidslinje på gulvet med ”dato-kortene”.
 - Eleverne skal, ud fra den viden de har fra undervisning og turen på museet, diskutere sig frem til hvilke begivenheder, der passer til hvilke datoer og placere kortene med begivenhederne ved de rigtige datoer.

Spørgeark

Rationering & erstatningsvarer

Spørgsmål til genstande (Læs i hæftet med genstandstekster, for at finde svar)

1. Hvad er rationeringsmærker?
2. Hvorfor indførte man rationering under besættelsen og hvad var formålet?
3. Ud over rationeringskort, var der også rabatkort og tillægskort. Hvordan tror I, at de forskellige kort har været brugt?
4. Hvad står begrebet “erstatningsvarer” for?
5. Hvorfor tror I, at snoren er lavet af papir?
6. Hvad tror I det garvede rødspætteskind har været en erstatning for?

Diskussionsspørgsmål

7. Tror I der er noget vi kan risikere at skulle rationere i fremtiden?
8. Har I selv oplevet mangel på varer?
9. Kender I til erstatningsvarer i dag?
10. Hvilke varer vil være sværest for jer at undvære i dag?

Download spørgeark på www.nordmus.dk/skole-aalborg

Facitliste til tidslinjen

Kronologi og sammenhæng

Kortene til tidslinjen findes i besættelseskassen, sammen med genstandene.

9. november 1938:

”Krystalnatten”. Overgreb mod jøderne i hele Tyskland.

1. september 1939:

Tyskland angriber Polen, dette bliver starten på 2. Verdenskrig.

9. april 1940:

Tyskland angriber Danmark og Norge. Tyskerne besætter Aalborg Flyveplads og Limfjordsbroen. I løbet af dagen kapitulerer Danmark og indgår i samarbejdspolitik med Tyskland.

20. april 1940:

Det britiske luftvåben (R.A.F.) forsøger første gang at sætte Aalborg Flyveplads ud af spil med et luftangreb.

4. juli 1940:

Danmarks første alsangstævne bliver afholdt i Aalborg.

13. august 1940:

Det britiske luftvåben (R.A.F.) angriber igen Aalborg Flyveplads. Det sker som led i en britisk bombekampagne mod havne og flyvepladser i det besatte Europa, der kunne fungere som baser i forbindelse med et tysk angreb på Storbritannien. Angrebet bliver en katastrofe for R.A.F. da 11 ud af 12 fly bliver skudt ned.

Oktober 1941:

Den illegale presse ser dagens lys, efter at Danmarks Kommunistiske Parti (DKP) er blevet forbudt.

7. december 1941:

Japan angriber USA ved Pearl Harbour.

Slut december 1941:

Churchill-klubben bliver dannet af skoleelever fra Aalborg Katedralskole.

Efter oprettelsen af gruppen bestod den af syv drenge, som alle gik på skolen og var mellem 14 og 17 år. Hertil kom tre unge mænd mellem 20 og 26 år.

11. juni 1942:

Churchill-klubben bliver dømt til mellem 1½-5 års fængsel for sabotage.
Inden da nåede de at udføre 25 mindre aktioner.

23. november 1942:

”Slaget om Stalingrad” Det lykkes russerne at indeslutte 6. Armé, bestående af 300.000 tyske tropper og deres allierede, i en ca. 50 km lang og 25 km bred lomme.

25. juli 1943:

Den italienske diktator Mussolini bliver afsat.

17. august 1943:

Våbenedkastning til modstandsbevægelsen ved Madum sø.
Markerne mellem Akselterp og Madum Sø var et af de første steder i Danmark, hvor allierede fly nedkastede våben, sprængstof og radioudstyr til modstandsbevægelsen.

29. august 1943:

Den danske regering ophører.
Dagen kaldes ofte "bruddet med besættelsesmagten" og anses af nogle som ophøret for forhandlings- og samarbejdspolitikken med tyskerne. Der var i tiden op til en del strejker og optøjer, og dagen forinden blev modstandsmanden Poul Kjær Sørensen henrettet som den første danske sabotør.
Alle disse hændelser kender vi i dag som ”Augustoprøret”.

Oktober 1943:

7056 jøder flygter fra Danmark til Sverige, med hjælp fra danskerne.
”Jødeaktionen”. Tyskland vil deportere de danske jøder som led i nazisternes mord på de europæiske jøder under 2. Verdenskrig.

4. januar 1944:

Clearingmord på digterpræsten Kaj Munk.
Clearingmord var et tysk modterrormiddel under besættelsen. Efter krav fra værnemagten beordrede Adolf Hitler clearingmord på danske som gengæld for attentater på medlemmer af værnemagten.

6. juni 1944:

D-dag. De allierede invaderer Normandiet.

20. juli 1944:

Attentatforsøg mod Hitler mislykkes.

19. september 1944:

Tyskerne opløser det danske politi.
”Politiaktionen” som tyskerne iværksatte mod det danske politi, hvor hensigten var at reducere den danske politistyrke, men aktionen endte med, at politiet helt ophørte med at fungere. Det resulterede i, at der i resten af besættelsesperioden ikke fandtes nogen egentlig dansk politistyrke i landet.

27. januar 1945:

Gestapo dræber modstandsmanden "Kjeld" i Løkkegade i Aalborg.

12. februar 1945:

Jaltakonferencen afsluttes.

Jaltakonferencen var et topmøde mellem Winston Churchill, Franklin D. Roosevelt og Josef Stalin, som blev afholdt i Livadiapaladset ved Jalta, hvor de lagde planer for efterkrigstiden.

30. april 1945:

Hitler begår selvmord.

4. maj 1945:

Radiomeddelelse om tyskernes kapitulation.

5. maj 1945:

Danmarks befrielse.

7. maj 1945:

Russiske fly bombarderer Rønne og Nexø, for at få de tyske tropper til at overgive sig.

6. august 1945:

USA kaster en atombombe over den japanske by Hiroshima. Tre dage efter kastes endnu en atombombe over byen Nagasaki. Få dage efter overgiver Japan sig og de allierede har vundet.